

(สำเนา)

คห.มา

ที่ นร 0501/374

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

6 กุมภาพันธ์ 2528

เรื่อง ทห.หรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่า (ไม้ที่ปลูกขึ้นเป็นส่วนความกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ และอยู่ในบังคับกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง (1) หนังสือกรมป่าไม้ คห.มา ที่ กษ 0707/31404 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2527
(2) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คห.มา ที่ นร 0501/052
ลงวันที่ 4 มกราคม 2528

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ทห.หรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่าตามข้อ 17 แห่งสัมปทาน
ทำไม้หลวงห้ามธรรมชาตินอกจากไม้สัก และมาตรา 16 กับมาตรา 20
แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และการปลูกป่าในเขต
ปฏิรูปที่ดินหรือนิคม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. 2518 หรือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
(ไม้ที่ปลูกขึ้นดังกล่าวจะเป็นส่วนความกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ และการตัดฟัน
ไม้ดังกล่าวและการนำไม้นั้นเคลื่อนที่จะอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้
หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่อ้างถึง (1) ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า

1. การปลูกป่าในเขตป่าสัมปทานหรือนอกเขตป่าสัมปทานตามข้อ 17 แห่งสัมปทาน
ทำไม้หลวงห้ามธรรมชาตินอกจากไม้สัก การปลูกป่าโดยเอกชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา 16
และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และการปลูกป่าในที่ดินของรัฐ
ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และในนิคมตาม
พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งราษฎรยังมิได้รับหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือ
สิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ตลอดจนการปลูกป่าในที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือที่ดินอื่น ๆ

/ ที่ยังคงมีสภาพเป็นป่า /

ที่ยังคงมีสภาพเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 นั้น ไม้ที่ปลูกขึ้นจะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ไม้สักและไม้ยางที่ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นได้ใช้สิทธินั้นปลูกลงไว้ จะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. หากไม้ที่ปลูกตามข้อ 17 แห่งสัมปทานาและตามมาตรา 16 กับมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ตามปัญหาประการแรก ไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น การตัดฟันไม้ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์จะอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ หรือไม่ เพียงใด

4. ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนหรือหลังการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น จะถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด

5. ตามที่กรมป่าไม้อนุญาตให้เอกชนปลูกป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชำระเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และออกหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม นั้น หากจะเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตจากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าเพื่อทำประโยชน์ต่าง ๆ จะกระทำไ้หรือไม่ เพียงใด

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้หนังสือที่อ้างถึง (2) ขอให้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า

1. สำหรับปัญหาประการแรก การปลูกป่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทั้งที่เป็นกรณีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งไม่มีเจ้าของ และในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นพระราชพัสดุ ในกรณีที่เป็นการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ไม้ที่ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น แต่เป็นไม้ป่าซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ เพราะสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ที่ไม่มีเจ้าของ จึงไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนควบของทรัพย์สินในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เนื่องจากส่วนควบนั้นจะต้องเป็นส่วนควบของทรัพย์สินที่มีเจ้าของ

ส่วนในกรณีที่เป็นกรปลูกป่าในที่ราชพัสดุ ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของนั้นไม้ที่ปลูกขึ้นเป็น ส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา 108 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2. สำหรับปัญหาประการที่สอง ไม้สักและไม้อย่างที่ปลูกขึ้นในที่ดินของเอกชน ย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา 108 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถาเป็นกรณีที่ผู้สิทธิเห็นพินดินของผู้ใช้สิทธินั้นปลูกไม้สักและไม้อย่างลงไว้ในที่ดินนั้น ไม้ดังกล่าวอาจแยกกรรมสิทธิ์ออกจากที่ดินที่ปลูกไม้นั้นได้ ตามมาตรา 1410 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3. สำหรับปัญหาประการที่สาม แม้ว่าไม้ดังกล่าวที่ปลูกอยู่ในที่ดินส่วนที่เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จะมีใช้เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นก็ตาม แต่การตัดฟันไม้หวงห้าม และการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ ส่วนการทำไม้ในเขตป่า สงวนแห่งชาติที่มิใช่ไม้หวงห้ามตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ

4. สำหรับปัญหาประการที่สี่ ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินบุคคลมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ไม่ว่าไม้นั้นจะขึ้นก่อนหรือหลังการไถ่ซึ่ง กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองดังกล่าว ย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ตามมาตรา 108 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5. สำหรับปัญหาประการที่ห้า การเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตตามมาตรา 16 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ จากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่า จะกระทำมิได้ เพราะมาตรา 16 และมาตรา 20 บัญญัติให้กำหนดเงื่อนไขในหนังสืออนุญาต จึงควรทำเป็นหนังสืออนุญาตและกำหนดเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้ เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการ พิจารณาเรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ตามระเบียบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

สำนักงานเลขาธิการกรม

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

โทร. 2220206 - 9

สำเนาถูกต้อง

บันทึก 5 กองนิติการ

(สำเนา)

บันทึก

เรื่อง ทาริอบัญหากฎหมายเกี่ยวกับปลูกป่า ตามข้อ 17 แห่งสัมปทาน
ทำไม้ทางห้ามธรรมชาตินอกจากไม้สัก และมาตรา 16 กับมาตรา 20
แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และการปลูกป่า
ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือนิคม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม พ.ศ. 2518 หรือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
พ.ศ. 2511 (ไม้ที่ปลูกขึ้นถึงกล่าวจะเป็นส่วนเก็บกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น
หรือไม่ และการตัดฟันไม้ถึงกล่าวและการนำไม้นั้นเคลื่อนที่จะอยู่ในบังคับ
ของกฎหมายควบคุมการป่าไม้หรือกฎหมายควบคุมป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

กรมป่าไม้ได้หนังสือ คณมาก ที่ กษ 0707/31404 ลงวันที่ 19
ธันวาคม 2527 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจากรัฐบาลมี
นโยบายส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กรมป่าไม้จึงกำหนดให้เอกชน
ทำการปลูกป่า 4 ลักษณะ คือ

1. การปลูกป่าตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งกำหนดให้ผู้รับสัมปทาน
ปลูกป่าทดแทนไม้ที่ทำออกตามเงื่อนไขสัมปทานข้อ 17⁽¹⁾ โดยปลูกในเขตป่าสัมปทาน

(1) ข้อ 17 ครอบคลุมระยะเวลาสัมปทานนี้ ผู้รับสัมปทานจะเห็นว่าไม้ที่ปลูกทดแทน
บำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกและที่ขึ้นอยู่แล้วในป่าสัมปทาน และบำรุงรักษาป่าสัมปทานด้วยค่า
ใช้จ่ายของผู้รับสัมปทาน ทั้งนี้ ตามวิธีการที่กรมป่าไม้กำหนด รวมทั้งชนิดของต้นไม้
ที่กำหนดให้ปลูกด้วย

ในกรณีที่กรมป่าไม้เห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องให้ผู้รับสัมปทาน
ปลูกต้นไม้ในเขตป่าสัมปทานแปลงใดแปลงหนึ่งหรือบางส่วนที่กำหนดให้ผู้รับสัมปทานทำไม้
กรมป่าไม้จะสั่งให้ยกเลิกการปลูกต้นไม้ในป่าสัมปทานแปลงนั้นเท่าที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องปลูกก็ได้
ในกรณีเช่นว่านี้กรมป่าไม้จะได้อำนาจให้ผู้รับสัมปทานปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกในป่า
อื่นนอกเขตป่าสัมปทานแทนได้ แต่ต้องไม่เกินเนื้อที่ในเขตป่าสัมปทานที่ไม่จำเป็นต้องปลูก

การปฏิบัติตามความในวรรคสอง ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับสัมปทานพ้นจากหน้าที่
ที่จะต้องบำรุงรักษาต้นไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วในป่าสัมปทานและบำรุงรักษาป่าสัมปทานตามที่กำหนดไว้
ในวรรคหนึ่ง

หรือนอกเขตป่าสัมปทาน

2. การปลูกป่าโดยเอกชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว เพื่อการปลูกป่าตามมาตรา 16⁽²⁾ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 หรือตามหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา 20⁽³⁾ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

3. การปลูกป่าในที่ดินของรัฐที่นำไปจัดให้ราษฎรเช่าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 หรือในที่ดินที่จัดเป็นนิคมตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งราษฎรมิได้รับหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ตลอดจนการปลูกป่าในที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินอื่น ๆ ที่ยังคงมีสภาพเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

(2) มาตรา 16 อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้เป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

ถ้าการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามวรรคหนึ่งเป็นการอนุญาตแก่บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการใด ๆ เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่ หรือให้ขุดดินขาวหรือทำการระเบิดและขยอนหินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้รับอนุญาตนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับแร่ คินชาว หรือหิน แล้วยกกรณี

(3) มาตรา 20 ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเสื่อมโทรมไม่มีค่าเหลืออยู่เป็นส่วนใหญ่ และป่าสงวนแห่งชาตินั้นไม่อาจกลับฟื้นคืนได้เองตามธรรมชาติ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำการนำร่องป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

4. การปลูกป่าในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน

อย่างไรก็ดี แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่า ยังมีปัญหากฎหมายอยู่หลายประการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ไม่เห็นขัดแย้งกัน กล่าวคือ ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า หากตีความว่าไม้ยืนต้นที่ปลูกขึ้นในที่ดินตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ไม่เป็นส่วนควบของที่ดินตามมาตรา 109⁽⁴⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ที่ปลูกขึ้นก็หลุดพ้นจากการควบคุมตามพระราชบัญญัติป่าไม้ เพราะกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้บังคับไม่ถึง ผู้ปลูกป่าในพื้นที่ดังกล่าวขอที่จะตัดฟันนำไม้ที่ปลูกเคลื่อนย้ายไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การที่ไม้นั้นจะเป็นส่วนควบของที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่มีผลในทางกฎหมายทำให้ไม้นั้นหลุดพ้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เพราะไม่มีกฎหมายใดบัญญัติรับรองไว้แต่ประการใด แต่การเป็นส่วนควบทำให้มีผลทางกฎหมายตามมาตรา 107 วรรคสอง⁽⁵⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยอ้อมมีกรรมสิทธิ์ในบรรดาสวนควมทั้งหลายของทรัพย์สินนั้น บทบัญญัติมาตรา 109 เป็นเพียงบทยกเว้นในเรื่องส่วนควบตามมาตรา 107 วรรคหนึ่ง

(4) มาตรา 109 ทรัพย์สินซึ่งติดกับที่ดินหรือติดกับโรงเรือนเพียงชั่วคราว ย่อมไม่กลายเป็นส่วนควบ วิธีอย่างเดียวกันนี้ย่อมใช้บังคับแก่โรงเรือนหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น อันผู้มีสิทธิในที่ดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกทำลงไว้ในที่ดินนั้น

(5) มาตรา 107 ส่วนควบของทรัพย์สิน คือ ส่วนซึ่งว่าโดยสภาพแห่งทรัพย์สินหรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ย่อมเป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์สิน และไม่อาจจะแยกจากกันได้นอกจากจะทำลาย หรือทำบุบสลาย หรือทำให้ทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงรูปทรง ใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินใด ย่อมมีกรรมสิทธิ์ในบรรดาสวนควมทั้งหลายของทรัพย์สินนั้น

แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น หากตีความว่าไม้ที่ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบ
ของที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา 109 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ที่ปลูก
ก็จะเป็นกรรมสิทธิ์ของปลูกไม้นั้น แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับในเรื่องกรรมสิทธิ์ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336⁽⁶⁾ ซึ่งบัญญัติให้เจ้าของทรัพย์สิน
จำหน่ายใช้สอยติดตามและเอาคืนสิ่งทรัพย์สินของตนได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับ
แห่งกฎหมาย ดังนั้น เมื่อกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ได้บัญญัติควบคุมการตัดฟันทำไม้
และการนำไม้เคลื่อนที่ออกจากป่าต้องรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การตัดฟัน
ทำไม้ที่ปลูกในที่ดินตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ซึ่งยังคงเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้
และการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ทั้งสิ้น
กรมป่าไม้จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหากฎหมาย
ดังต่อไปนี้

- (1) การปลูกป่าในพื้นที่ตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ไม้ที่ปลูกขึ้น
จะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- (2) ไม้สักและไม้ยางที่ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือมีสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่น
ได้ใช้สิทธินี้ปลูกลงไว้ จะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- (3) หากไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินดังกล่าวตามข้อ 1 และข้อ 2 ไม่เป็น
ส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น การตัดฟันไม้ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์
จะอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ หรือไม่ เพียงใด

(6) มาตรา 1336 ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิ
ใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตาม
และเอาคืนสิ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขจัดขวามิให้ผู้อื่น
สอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(4) ไม่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนหรือหลังการไต่ถามซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น จะถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม่นั้นขึ้นอยู่กับหรือไม่ เพราะเหตุใด

(5) ตามที่กรมป่าไม้อนุญาตให้เอกชนปลูกป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชำระเงินค่าธรรมเนียมตามกฎหมายมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และออกหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมนั้น หากจะเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตจากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าเพื่อทำประโยชน์ต่าง ๆ จะกระทำได้อหรือไม่ เพียงใด ถ้าทำในรูปสัญญาได้ ก็จะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามความประสงค์ของคู่สัญญาได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว มีความเห็นดังนี้

(1) สำหรับปัญหาประการแรก การปลูกป่าตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 มีทั้งที่เป็นกรณีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งไม่มีเจ้าของ เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่าในเขตป่าสงวนและเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น และการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ เช่น ที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น ในกรณีที่เป็นการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามมาตรา 106⁽⁷⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น ไม่ที่ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น เพราะสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็น

(7) มาตรา 106 ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ ได้แก่ทรัพย์สินซึ่งไม่สามารถถือเอาได้ และทรัพย์สินซึ่งไม่โอนให้กันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ทรัพย์นอกพาณิชย์ไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนควบของทรัพย์ในมาตรา 107⁽⁸⁾
 มาตรา 108⁽⁹⁾ และมาตรา 109⁽¹⁰⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 เนื่องจากเป็นทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ แต่ส่วนควบนั้นหมายความถึงกรณีทรัพย์ที่มีเจ้าของ
 ตามมาตรา 107 วรรคสอง⁽¹¹⁾ ที่บัญญัติว่า "ใครเป็นเจ้าของทรัพย์อันใด
 ย่อมมีกรรมสิทธิ์ในบรรดาส่วนควบทั้งหลายของทรัพย์อันนั้น" ไม่ดังกล่าวจึงเป็น
 "ไม่ในป่า" หรือ "ไม่ในป่าสงวนแห่งชาติ" ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ส่วนในกรณีที่เป็น
 การปลูกป่าในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นพระราชพัสดุ นั้น พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ
 พ.ศ. 2518 มาตรา 5⁽¹²⁾ บัญญัติว่า "ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์
 ที่ราชพัสดุ" ที่ราชพัสดุจึงเป็นทรัพย์ที่มีเจ้าของ ฉะนั้น ไม่ที่ปลูกบนที่ดินซึ่งเป็น
 ที่ราชพัสดุจึงเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา 108⁽¹³⁾ แห่งประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์

(8) ปรคตญเชิงอรรถ (5) หน้า 3

(9) มาตรา 108 ไม่ยืนยัน นับว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น
 ไม่ล้มลุกและชันธุชาติอื่นจะเก็บเกี่ยวรวงผลได้คราวหนึ่งหรือ
 หลายคราวต่อปี ย่อมไม่เป็นส่วนควบกับที่ดิน และนับว่าเป็นสิ่งหาทรัพย์สินยกย

(10) ปรคตญเชิงอรรถ (4) หน้า 3

(11) ปรคตญเชิงอรรถ (5) หน้า 3

(12) มาตรา 5 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ

าลา าลา

(13) ปรคตญเชิงอรรถ (9)

(2) สำหรับปัญหาประการที่สอง แม้ว่าไม้สักและไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีเจ้าของจะเป็นไม้หวงห้ามธรรมดาตามมาตรา 7⁽¹⁴⁾ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2518 ซึ่งการทำไม้มดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานตามมาตรา 11⁽¹⁵⁾ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย

(14) มาตรา 7 ไม้สักและไม้ยางทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้ หรือเปลี่ยนแปลงประเภทไม้หวงห้าม ที่ใดพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ขึ้นในท้องที่ใด นอกจากท้องที่ที่ใดพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความในมาตราก่อนแล้วนั้น ก็ดี ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(15) มาตรา 11 ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายแก่ประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้บุคคลใดโดยให้ผู้นั้นได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้พื้นหรือไม้แปดแผ่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ทางไกลและกันดาร หรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาด หรือสัมปทาน ตามความในวรรคก่อน ให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2494 ก็ตาม แต่ไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีเจ้าของ
ต้องอยู่ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนควบของทรัพย์สินในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น
ถ้าเป็นการปลูกไม้สักและไม้อย่างในที่ดินของเอกชน ไม่คงกล่าวนับว่าเป็นส่วนควบกับที่ดิน
ที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา 108⁽¹⁶⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ตามปัญหา
ที่หาเรียนนี้ มีกรณีให้ผู้สิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกไม้สักและไม้อย่างลงไว้
ในที่ดินนั้น ฉะนั้น ไม่คงกล่าวจึงแยกกรรมสิทธิ์ออกจากที่ดินที่ปลูกไม้นั้นได้ตาม
มาตรา 1410⁽¹⁷⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(3) สำหรับปัญหาประการที่สาม แม้ว่าไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่สาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินตามข้อ 1 และข้อ 2 จะไม่ใช่ส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นก็ตาม แต่ถ้ามานั้น
เป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 แล้ว การตัดฟันไม้คงกล่าว
ไม่ว่าจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่ ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้
บังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งใช้บังคับกับไม้หวงห้ามทุกชนิดในป่า
ส่วนการทำไม้ที่มีไม้หวงห้ามตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ถ้าเป็นไม้ในเขตป่าสงวน
แห่งชาติ ก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งบัญญัติ
ควบคุมและรักษาไม้ในป่าสงวนแห่งชาติที่มีไม้หวงห้าม

(4) สำหรับปัญหาประการที่สี่ ที่ดินที่บุคคลได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ
ครอบครองโดยได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว เป็นที่ดินที่มี
เจ้าของและพ้นสภาพจากการเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

(16) ปรคฎูเชิงอรรถ (9) หน้า 6

(17) มาตรา 1410 เจ้าของที่ดินอาจก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณ
แก่บุคคลอื่น โดยให้บุคคลนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูก
บนดิน หรือใต้ดินนั้น

มาตรา 4 (1)⁽¹⁸⁾ บัญญัติว่า "ป่า" หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลไ้มา
ตามกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น ไม่ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินนั้น ไม่ว่าจะขึ้นก่อนหรือหลัง
การไ้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองดังกล่าว ย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่มันขึ้นอยู่
ตามมาตรา 108⁽¹⁹⁾ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(5) สำหรับปัญหาประการที่ห้า การเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตตาม
มาตรา 16⁽²⁰⁾ และมาตรา 20⁽²¹⁾ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
จากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่า จะกระทำมิได้ เพราะมาตรา 16 และ
มาตรา 20 บัญญัติให้กำหนดเงื่อนไขในหนังสืออนุญาต จึงต้องทำเป็นหนังสืออนุญาต
และกำหนดเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ

ฉมร จันทรสมบูรณ์

(นายฉมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ 2528

(18) มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

(1) "ป่า" หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลไ้มาตามกฎหมาย
ที่ดิน

วลา วลา

(19) ไปรคฤเชิงอรรด (9) หน้า 6

(20) ไปรคฤเชิงอรรด (2) หน้า 2

(21) ไปรคฤเชิงอรรด (3) หน้า 2

สำเนาถูกต้อง

(นายสมศักดิ์ วิมลศิลป์)

นิติกร 5 กองนิติการ

สุรศรี พิมพ์